

ИЗВЈЕШТАЈ

КОМИСИЈЕ О ПРИЈАВЉЕНИМ КАНДИДАТИМА ЗА ИЗБОР У ЗВАЊЕ РЕДОВНОГ ПРОФЕСОРА ЗА УЖУ НАУЧНУ ОБЛАСТ ТЕОРИЈСКА ЕКОНОМИЈА

I ПОДАЦИ О КОНКУРСУ

Конкурс објављен: дневни лист „Глас Српске“ од 07. априла, 2014.. године
Ужа научна област: Теоријска економија
Назив факултета: Економски факултет Источно Сарајево - Пале
Број кандидата који се бирају: један (1)
Број пријављених кандидата: један (1)

II ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ

Први кандидат

1. Основни биографски подаци

Име, средње име и презиме: МАРКО (БЛАШКО) ШАРЧЕВИЋ
Датум и мјесто рођења: **25.02.1946. године**, Чанићи, Шековићи
Установе у којима је био запослен:
а) економски факултет Сарајево
б) Министарство трговине и туризма Републике Српске – Републички Завод за цијене
в) Економски факултет Источно Сарајево - Пале
Звања/ радна мјеста:
1. Секретар градске конференције савеза студената Сарајево
2. Предсједник градске конференције савеза студената Сарајево
3. Први студент проректор Универзитета у Сарајеву
4. Асистент економског факултета у Сарајеву
5. Директор Републичког Завода за цијене Републике Српске
6. Доцент Економског факултета Источно Сарајево - Пале
7. Продекан за наставу на Економском факултету Источно Сарајево – Пале
8. Предсједник Савјета Економског факултета Источно Сарајево – Пале
9. Ванредни професор на Економском факултету Источно Сарајево – Пале
10. Шеф катедре за пословно управљање на Економском факултету Источно Сарајево – Пале
Научна област: Друштвене науке
Научно поље: Економија и пословно управљање
Чланство у научним и стручним организацијама или удружењима: Удружење економиста Републике Српске

2. Биографија, дипломе и звања

Основне студије:
Назив институције: **Економски факултет Сарајево**
Мјесто и година завршетка: Сарајево **1975.** године
Постдипломске студије:

Назив институције: **Економски факултет у Сарајеву**

Мјесто и година завршетка: Сарајево **1978.** године

Назив магистарског рада: „**Мјерење продуктивности рада у индустрији**“

Ужа научна област: Друштвене науке, научно поље Економија и пословно управљање

Докторат:

Назив институције: **Економски факултет Источно Сарајево – Пале**

Мјесто и година завршетка: Пале **1999.** године

Назив дисертације: **Модел мјерења и анализе продуктивности у савременом предузећу**

Прва докторска дисертација урађена на Економском факултету у Сарајеву, предата Комисији 1990. године, због почетка ратних дејстава, није јавно одбрањена, а тема је „међузависност продуктивности и начина производње у индустрији“.

Ужа научна област: Друштвене науке, научно поље економија и пословно управљање

Претходни избори у наставна и научна звања (институција, звање и период):

- Асистент на Економском факултету у Сарајеву 1.6.1975. године
- Виши асистент на Економском факултету у Сарајеву 20.12. 1979. године
- Доцент на Економском факултету Источно Сарајево – Пале 23.12.1999. године
- Ванредни професор на Економском факултету Источно Сарајево – Пале 14.7.2005. године

3. Научна дјелатност кандидата

1. РАДОВИ ОБЈАВЉЕНИ ПРИЈЕ ПОСЛЕДЊЕГ ИЗБОРА У ЗВАЊЕ

1. Међузависност потребне квалификационе структуре запослених и нивоа техничко-технолошког развоја у индустрији; Зборник радова, Економски факултет Сарајево, 1977. године
2. Информације као основа за доношење пословних одлука у ОУР-а, Економски гласник БиХ, 1978. године
3. Квалификације, мотивација и стимулација запослених као фактори продуктивности ОУР-а, прилог за Симпозиј на тему „Продуктивност у привреди БиХ“, у организацији ЦКСКБиХ, 1979. године
4. Докторска дисертација предата комисији за оцјену 1990. године под насловом „Међузависност продуктивности и начина производње у индустрији“
5. Др Божидар Ставрић, др Марко Шарчевић, Управљање људским ресурсима, Васељена број 8, година 6
6. Стратешки програм самоодрживог развоја пољопривреде Републике Српске, Српско Сарајево 1999. године (коаутор на пројекту)
7. Продуктивност као фактор ефикасности привређивања у привреди БиХ, 1986. (коаутор на пројекту)
8. Др Марко Шарчевић, Политика цијена као фактор стабилности понуде и тражње на тржишту, Зборник Радова, Економски факултет, Српско Сарајево, 1999. године
9. Утицај пореза на равнотежну цијену, часопис Директор, број, Београд (рад предат Редакцији часописа у марту 2005. године, (обим 16 страна)
10. Пројекат: Као експерт ФАО-а учествовао је у изради Средњорочног (1999. - 2006. године) и Стратешког програма самоодрживог развоја пољопривреде Републике Српске, Српско Сарајево, 1999. и 2006. Године
11. Хрестоматија за Микроекономију (Прилог уџбенику Основи теорије Микроекономије - Економика предузећа, Економски факултет Источно Сарајево, 2004. године, обим 260 страница основног текста компјутерског слога укључујући садржај и литературу)

12. Уџбеник, др Божидар Ставрић, др Марко Шарчевић, " Основи теорије микроекономије - Економика предузећа, Завод за уџбенике и наставна средства Републике Српске, Источно Сарајево, 2004. године

2. РАДОВИ ОБЈАВЉЕНИ ПОСЛИЈЕ ПОСЛЕДЊЕГ ИЗБОРА У ЗВАЊЕ

2.1. Радови објављени у међународним часописима

1. „How to recognize the symptoms of the crisis in the company on time - intelligent risk management in the global economic crisis“, Management forum of SE Europe, Bled, Slovenia, 16th -17th September 2010 (рад упућен редакцији скупа)

У овом раду је указано на неке показатеље који имају своје јасно теоријско објашњење у економској науци. Ти показатељи ако се редовно прате и анализирају могу упозорити менаџмент предузећа на рано откривање настанка кризе.

Криза је саставни дио историје предузећа само што се она различито манифестује у појединим фазама развоја и раста предузећа. Разлози настанка кризе су мање више познати али се упркос том знању она ипак догађа. Један од разлога настанка кризе је неблаговремено праћење и анализа показатеља који на њу указују, а други је непознавање или занемаривање значаја тих показатеља. Предузеће је отворен систем са подсистемима производње, размјене и финансирања. Као отворен систем предузеће има улазне и излазне елементе. У систему се врши трансформација улазних елемената у излазне по одређеним законитостима, процедури, правилима са основном намјером да вриједности излазних елемената буду веће од вриједности улазних елемената. Ако предузеће оствари већу вриједност излазних елемената у односу на улазне, то је поуздан знак да је предузеће ефикасно и ефективно обавило свој задатак. Ако то није случај, разлог треба тражити у самом предузећу, у његовој економској стварности или у способности предузећа да се успјешније прилагођава окружењу. Наш циљ је да укажемо само на неке показатеље раног откривања кризе у трансформацији улазних у излазне елементе предузећа као система.

2.2. Радови објављени у домаћим часописима

1. „Ниво и политика цијена у Републици Српској, зборник радова Економски факултет Источно Сарајево

У раду се презентује ниво и динамика цијена у Републици Српској оних производа и услуга које имају посебан значај на стандард становништва као и на цијене оних производа чији ниво и динамика одређују ниво и динамику цијена у цјелини. У раду се указује и на политику цијена која се проводи у Републици Српској. Рад, такође, показује како се кретање цијена основних животних намирница на свјетском тржишту у периоду јануар-новембар 2007 није директно одразило на наше тржиште услјед постојања резерви домаће производње и мјера државне интервенције у Републици Српској. Посебно су на то утицале мјере интервенције из робних резерви Републике Српске као и уредба о ограничавању марже и давању сагласности на цијене неких производа и услуга. Значајан увоз неких стратешких производа чини цјеновни систем мање стабилним, па је јачање домаће производње једно од рјешења веће стабилности домаћих цијена.

2.3. Радови објављени на конгресима, симпозијумима и семинарима

а) Међународни конгреси, симпозијуми и семинари

1. „Праћење индивидуалних резултата рада у предузећу“ – Рад упућен на симпозиј „успјешни модели мјерења учинка запослених, Дрвенград, Мокра Гора, 19.11.2010. године

У раду се истиче да без мотивисаности радника нема успјеха у пословању, а без хуманизације односа нема задовољства на раду. Примат у остварењу резултата од производне преузима хумани аспект организације. Човјек је најзначајнији ресурс предузећа. Човјек без технике и технологије не може много, а без човјека се не може ништа. Значај оцјене учинка је у томе што ће на основу ове

оцјене менаџери бити у могућности да донесу објективну одлуку о накнадама, промоцијама и напредовањима. Доживљавање рада као нужног зла умјесто задовољства слаби продуктивност рада. Акцент је стављен на индивидуалне разлике и појединачне доприносе у раду, зависност квалитета од потребних кадрова и њихове успјешности. Рад даје одговор на питања зашто се врши процјена, колико су процјене објективне, које су честе грешке у процјени и ко може да врши процјену. Процјене може да врши комисија и подређени, блиски сарадници, надређени и итд. У раду се наводе методе процјене успјешности као што су наизмјенично рангирање, графичке скале процјене, поређења парова, компјутеризовани и интернет системи процјене учинка, као и бихевиористичке скале процјене. Ове методе процјене имају за циљ да запослени схватида његова зарада зависи од квалитета његовог рада, те да је повећање зараде условљено његовом способношћу и посвећеношћу послу који обавља.

б) Домаћи конгреси, симпозијуми и семинари

1. „Карактеристике тржишта и ниво цијена неких производа у Републици Српској“, рад презентован на четвртом форуму Привредних комора ЦЕФТА земаља“ 17.10.2008, на тему „Анализа ефеката примјене ЦЕФТА Споразума у земљама чланицама“

У раду се указује на значај тржишта као незамјењивог извора информација за доношење пословних одлука како носилаца понуде, тако и купаца. У фокусу рада је карактеристика тржишта РС на коме су на страни понуде у преко 98% мала и средња предузећа. Мала и средња предузећа се нужно прилагођавају тржишној цијени и њихов утицај на формирање цијене на тржишту је незнатан. На тржишту Републике Српске постоје и одређени природни монополи (производња електричне енергије, телеком, производња паре за загријавање станова и пословних просторија итд.) на чије цијене сагласност дају одговарајуће регулаторне агенције или локални државни органи. Цијене тих производа услуга су економски оправдане за произвођаче, а релативно су прилагођене и платежној моћи потрошача. Када су у питању неки стратешки производи као што су нафта и нафтни деривати, кукуруз, пшеница ти се производи дијелом (изузев нафте) производе у РС а дијелом се увозе тако да њихове цијене у великој мјери зависе од цијена на свјетском тржишту. Тржиште карактерише како слободна конкуренција и природни монополи и велики трговински ланци, као и зависност од увоза неких стратешких производа што све значајно утиче на ниво цијена у РС.

На поменутом скупу истицане су тешкоће и препреке у функционисању привреде, а у првом реду је истицан различит степен развијености, затим оријентисаност неких земаља на увоз за неким производима или пак увоз. Различита висина увозне и извозне царине, непоштовање ограничења увозно-извозних квота неких производа, итд. Посебно је истакнут проблем привреде БиХ и њеног негативног трговинског биланса, а представници Привредне коморе БиХ су истакли да је тржиште БиХ либерализовано те да 30% од укупне размјене се односи на земље западног Балкана, а од тог износа 90% отпада на размјену са Хрватском и Србијом. Посебан проблем је увоз и извоз пољопривредних производа. Свака земља чланица истиче оправданост подстицајних мјера које су усмјерене у циљу заштите домаће производње. Већина земаља у окружењу даје веће подстицаје за развој пољопривредне производње од БиХ, што слаби конкурентску позицију пољопривреде БиХ на тржиштима земаља окружења. Заузет је заједнички став да је потребно да свако у оквиру својих могућности предузме адекватне мјере које би биле у духу Споразума и довеле до несметаног кретања роба на тржиштима западног Балкана. (један од уводничара и копредседавајући скупа)

2. Експертски састанак за фитосанитарна питања земаља чланица ЦЕФТА-е, Парламентарна скупштина БиХ, 07.10.2010

На поменутом скупу су се износила различита мишљења и давани приједлози, како да се унаприједи међусобна сарадња између земаља потписница ЦЕФТА споразума а у погледу заштите здравствене исправности прехранбених намирница на тржишту, здравствене исправности и њене контроле. Поштовање постојећих прописа и хармонизација свих прописа у овој области. Чула су се мишљења да су прописи о контроли хране, те њеног увоза и извоза неусаглашени да се међусобно неухвајају прописи и да се траже додатна вјештачења, већ раније датих анализа што доводи до тешкоћа у промету роба, настанак губитака за увознике и извознике поменутих роба итд. Нису

изостала ни међусобна оптуживања за постојеће стање између појединих чланица. Оно око чега су сви били сагласни јесте да ће санитарне и фитосанитарне мјере и прописи који регулишу ову област бити усклађене са одредбама СТО о примјени тих мјера став је прихваћен да се међусобно признају раније контроле које су извршиле поједине земље, ако је могуће без додатног вјештачења. (један од уводничара и копредседавајући скупа)

3. Удружење економиста Републике Српске и Удружење пекара РС, Бања Лука, 29.11.2010

На састанку се расправљало о положају пекарске индустрије у РС, када су сви млинови приватизовани а капацитет појединих млинова се користи испод 30 %. Домаћа производња пшенице је недовољна, а уз то је и лошијег квалитета. Произвођачи незадовољни висином откупне цијене не предају постојеће тржишне вишкове које посједују. Увоз пшенице и брашна је либерализован а трговине су више мотивисане да купују брашно на тржишту. Тако се увози и брашно и сточна храна (мекиње), а капацитети млинова су неискориштени. Чули су се приједлози да се повећа домаћа производња пшенице, уз значајније подстицаје а да се ограниче увозне квоте брашна што неки нису прихватили јер би то доводило до кршења ЦЕФТА споразума. Главни дио састанка се односио на оцјену да већина пекара у Републици Српској, није оспособљена за примјену високих стандарда по питањима квалитета и стручности радне снаге. Наиме, новим правилником о производњи хране је предвиђено да сваки произвођач хљеба има најмање по једног запосленог дипломираног технолога. Закључено је да се примјена овог правилника пролонгира (на три мјесеца) и да се тиме да времена произвођачима хљеба да испуне и овај услов, како би правилник могао ступити на снагу. (један од уводничара и копредседавајући скупа)

4. Сједница подкомитета за пољопривреду ЦЕФТА споразума, Подгорица, 09.04.2009. године (учешће у раду скупа)
5. ЦЕФТА Споразум и његова примјена, Привредна комора Београд, 13.03.2007. године (учешће у раду скупа)
6. Приватизација јавних и преосталих друштвених предузећа и банака“, Савез економиста Србије и друштво економиста Ниш 2006. године (учешће у раду скупа)
7. Утицај регионалног развоја на конкурентност, Савез економиста Србије и друштво економиста Ниш 2006. године (учешће у раду скупа)

в) Радови објављени у зборницима радова:

- „Како на вријеме препознати симптоме кризе у предузећу“, зборник радова Економски факултет Источно Сарајево

У овом раду је указано на неке показатеље који имају своје јасно теоријско објашњење у економској науци. Ти показатељи ако се редовно прате и анализирају могу упозорити менаџмент предузећа на рано откривање настанка кризе.

Криза је саставни дио историје предузећа само што се она различито манифестује у појединим фазама развоја и раста предузећа. Разлози настанка кризе су мање више познати али се упркос том знању она ипак догађа. Један од разлога настанка кризе је неблаговремено праћење и анализа показатеља који на њу указују, а други је непознавање или занемаривање значаја тих показатеља. Предузеће је отворен систем са подсистемима производње, размјене и финансирања. Као отворен систем предузеће има улазне и излазне елементе. У систему се врши трансформација улазних елемената у излазне по одређеним законитостима, процедури, правилима са основном намјером да вриједности излазних елемената буду веће од вриједности улазних елемената. Ако предузеће оствари већу вриједност излазних елемената у односу на улазне, то је поуздан знак да је предузеће ефикасно и ефективно обавило свој задатак. Ако то није случај, разлог треба тражити у самом предузећу, у његовој економској стварности или у способности предузећа да се успјешније прилагођава окружењу. Наш циљ је да укажемо само на неке показатеље раног откривања кризе у трансформацији улазних у излазне елементе предузећа као система.

- „Међузависност мотивације и продуктивности у предузећу“, зборник радова

У овом раду се истиче значај продуктивности у задовољавању потреба човјека. Између потреба и производње постоји узајамна повратна спрега. Сваки пад потрошње изазива и пад производње и обратно. Међутим, раст потрошње условљава раст производње и тако се улази у растућу повратну спрегу производње и потреба. Основу те спреге чини човјек. Он производи да би трошио и троши да би производио. У циљу остварења ове двостране улоге човјека у производњи и потрошњи он треба бити оспособљен да задовољава потребе које су разноврсне, промјенљиве и стално растуће, са што мање утрошеног рада и времена. Основу продуктивности чини рад човјека, а да би он био успјешнији у томе он мора бити обучен за дати посао, мотивисан за ту врсту посла и морално и материјално стимулисан као вид награде за извршени рад како би могао задовољити своје потребе. Тако човјек, обучен (образован) мотивисан и стимулисан постаје центар позитивне повратне спреге производње и потреба.

4. Образовна дјелатност кандидата

1. Образовна дјелатност прије избора у звање ванредног професора

1.1. Књига (уџбеник)

- Уџбеник "Основи теорије микроекономије - Економика предузећа, Завод за уџбенике и наставна средства Републике Српске, Источно Сарајево, 2004. године
- Хрестоматија за микроекономију, (Прилог уџбенику Основи теорије Микроекономије - Економика предузећа, Економски факултет Источно Сарајево, 2004. године, обим 260 страница основног текста компјутерског слога укључујући садржај и литературу)

1.2. Образовна дјелатност на Економском факултету Источно Сарајево

У овом периоду др Марко Шарчевић је изводио наставу из следећих предмета: Економика предузећа, Микроекономија, Менаџмент људских ресурса, Организација и организационо понашање, Основи економије.

1.3. Гостујућа настава:

У наведеном периоду др Марко Шарчевић је изводио наставу и на Вишој школи за спољну трговину у Бијељини, предмет, Економика предузећа.

1.4. Менторство

др Марко Шарчевић је био ментор за израду 75 дипломских радова, три пута члан Комисије за одбрану магистарског рада, члан Комисије за одбрану дипломских радова 150.

2. Образовна дјелатност после избора у звање ванредног професора

2.1. Књиге и уџбеници

2 Основи . Менаџмент људских ресурса,

УВОД

1. ДИО Појам и развој менаџмента људских ресурса

- Појам менаџмента људских ресурса
- Основе и природа менаџмента људских ресурса

- Савремени трендови и стратегија менаџмента људских ресурса
- Одговор на трендове тржишта рада
- Технички прогрес и квалификације
- Савремени трендови у управљању људским ресурсима
- Стратешки трендови односа према запосленим
- Развој запослености
- Флексибилни избори
- Радне форме и флексибилни радни сати
- Образовање кадрова, учење и развој
- Представљање и подучавање
- Етика и коректан третман
- Дисциплина и приватност запослених
- Оцјењивање перформанси запослених
- Пословни бонтон као елемент квалитета
- Запошљавање и развој запослених
- Управљање интернационалним пословима
- Управљање кадровском структуром и развојем кадрова
- Једнаке могућности и различитости
- Флуктуација запослених
- Кадрови као фактор конкурентске предности
- Организациона клима и култура у предузећу
- Савремене методе тражења посла

2. ДИО Планирање учинака и потребних извршилаца

- Стратешки аспекти обезбјеђивања ресурса
- Планирање кадрова у предузећу (послови и људи)
- Анализа организације рада
- Праћење индивидуалних резултата рада
- Анализа и дизајн посла
- Елементи радног мјеста
- Процјена посла
- Тимски рад, састанци којима се предсједава
- Начин комуникације у предузећу
- Стил руковођења у предузећу
- Лидерство
- Могући односи између организационе структуре и структуре менаџмента људских ресурса

3. ДИО Ангажовање потребне радне снаге и додјела послова запосленим

- Задржавање постојећих кадрова у предузећу
- Преузимање ресурса из окружења
- Регрутовање, обезбјеђивање ресурса, начини
- Савремене методе селекције кандидата
- Улога менаџмента у селекцији кандидата
- Садржај огласа
- Методе селекције и одлуке
- Тестирање и селекција кандидата
- Интервјуисање, интерактивне способности
- Квалитета интервјуа
- Правилник о раду
- Закључивање уговора о раду
- Уговорне стране и консултанци

4. ДИО Обучавање, мотивација и стимулација

- Образовање и обука запослених у функцији развоја менаџмента људских ресурса
- Методе обуке запослених и организовање
- Развој каријере, учење и развој кадрова
- Оцјењивање перформанси запослених
- Личност, перцепција и индивидуално учење
- Управљање радном ефективношћу и евалуација учинка
- Теорије мотивације
- Мотивација запослених у предузећу
- Евалуација и исплата надокнада запосленим
- Евалуација учинка и подстицаји запослених
- Индивидуална стимулација, плате и накнаде запосленим
- Исплата надокнада запосленим
- Награђивање запослених, плате запосленим
- Утврђивање цијене рада
- Бонуси које менаџер даје запосленим
- Обучавање и образовање
- Радна ефективност и мотивација
- Систематизација запослених
- Стратешки аспекти плаћања
- Вриједност, ставови и мотивација запослених, процјене успјешности развоја кадрова

5. ДИО Институционални оквир рада и запошљавања у РС

- Радни односи - Закон о раду, узроци несрећа на раду
- Како смањити стрес на послу
- Мобинг на послу
- Молбе и дисциплина
- Дисциплинске мјере
- Организовање заштите на раду
- Здравље и безбједност запослених
- Закон о ПИО, пензије и бенефиције
- Закон о синдикату
- Утицај синдиката на менаџмент предузећа
- Признавање и добробит синдиката и запослених
- Колективно уговарање
- Преговарачке тактике
- Застоји и напредак у преговорима
- Преговарање са добрим намјерама

САДРЖАЈ

ЛИТЕРАТУРА

(Издање ове књиге се припрема у центру за издавачку дјелатност Економског факултета Источно Сарајево – Пале у 2011. години)

2.2. Образовна дјелатност на Економском факултету Источно Сарајево – Пале

Кандидат је изводио наставу на Економском факултету Источно Сарајево из следећих предмета:

Економика предузећа, Микроекономија, Теорија предузећа, Менаџмент људских ресурса, Организација и организационо понашање и Основи економије.

2.3. Гостујућа настава

Кандидат је изводио наставу из предмета **Основи економије** на Филозофском факултету у Источном Сарајеву за студијске програме журналистика и социологија. Е

2.4. Остале образовне активности

1. Члан Комисије за одбрану докторске дисертације (један пут предсједник Комисије, два пута члан Комисије).
2. Предсједник Комисије за одбрану магистарског рада – два пута, и члан Комисије четири пута
3. У припреми је пријава докторске дисертације са два кандидата, и три кандидата за пријаву магистарских радова
4. Рецензент рада – пет књига и тридесет два рада за зборнике
5. Члан Комисије за одбрану дипломских радова –160 .

5. стручна дјелатност кандидата

1. Стручна дјелатност прије избора у звање ванредног професора

- Продуктивност као фактор ефикасности привређивања у привреди БиХ, 1986. (коаутор на пројекту)
- Пројекат: Као експерт ФАО-а учествовао у изради Средњорочног (1999. ЈБ 2006. године) и Стратешког програма самоодрживог развоја пољопривреде Републике Српске, Српско Сарајево, 1999. и 2006. Године
- Од маја до новембра 2003. године похађао је семинар у организацији Колеца за државну управу Уједињеног краљевства и Агенције за државну управу Републике Српске и стекао Сертификат „Вођство и промјене, управљање људским ресурсима и управљање програмима и пројектом“

2. Стручна дјелатност послје избора у звање ванредног професора

- Даљи наставак рада на пројекту као експерт ФАО-а на изради самоодрживог развоја пољопривреде Републике Српске
- Рад на изради више законских пројеката: Закон о контроли цијена Републике Српске, Закон о трговини Републике Српске, Закон о инспекцији Републике Српске, Закон о Републичким робним резервама,
- 2006/07 године у организацији Колеца за државну управу Уједињеног краљевства и Агенције за државну управу Републике Српске стекао је сертификат „Обликовање будућности“.

ОБЈАВЉЕНИ РАДОВИ КАНДИДАТА ПОСЛИЈЕ ПОСЉЕДЊЕГ РЕИЗБОРА У ЗВАЊЕ ВАНРЕДНОГ ПРОФЕСОРА НА УНО ТЕОРИЈСКА ЕКОНОМИЈА

Реализована менторства другог циклуса:

Владан Мићић, „Методолошки проблем мјерења и анализе економичности у јавним предузећима Републике Српске“ (мастер рад одбрањен 31 марта 2014. године, документација се налази у студентској служби Факултета),

Миливоје Стевановић, „Међузависност остварене продуктивности и исплаћених зарада запосленим у производним предузећима Републике Српске“ (мастер рад одбрањен, 31. марта 2014. године, документација се налази у студентској служби Факултета)

3. Хрестоматија за микроекономију, измјењено и допуњено издање Универзитет у Источном Сарајеву О.Ј. Економски факултет-Пале ЦИД 2014, обим 550 страница основног текста

компјутерског слога укључујући садржај и литературу.

Грађа је презентоваана у 25 глава, следећим редослиједом:

Тржиште и системи цијена, Појам карактеристике и функције тржишта, Тржиште као аутоматски регулатор привреде; Основне функције тржишта; Систем цијена; Улога вриједности у објашњењу тржишне цијене, Тржишни учесници и њихово економско понашање; Модел понашања потрошача; Модел понашања произвођача; Еволуција тржишних привреда; Тржишта у транзицији; Међународна размјена; Домаће тржиште и цијене, Упоредне предности; Апсолутне предности; Компаративне (релативне) предности; Формирање цијена у међународној размјени, ХОС теорема, Утицај цијена из међународне размјене на односе цијена на домаћем тржишту; Алтернативне теорије фирме и Образовање цијена у пракси, Алтернативне теорије фирме - Приговори традиционалној теорији предузећа, Тешкоће у максимизацији профита, Алтернативни циљеви, Менаџерске теорије предузећа, Максимизација продаје, Максимизација раста, Максимизација менаџерске корисности (статуса); Бихејвиористичке теорије предузећа; „Илирско“-самоуправно предузеће; Образовање цијена у пракси; Методе образовања цијена у предузећу, Трошкови плус, Метод пуних трошкова; Метод директних трошкова (Direct Costing), Тржишни услови и тржишне цијене, Слиједење лидера, Цијена новог производа, Прихватање критерија контроле цијена, Политика цијена у предузећу; Цијене у социјалистичкој планској привреди; Основни теоријски ставови о цијенама у социјализму; Плански системи цијена; Цијене у самоуправном тржишно планском систему; Класификација процеса иновација; Трка у иновацијама; Друштвено оптималан ниво истраживања и развоја; Очекивани рок открића; Сарадња у истраживању и развоју, Кооперација у истраживању и развоју; Патенти; Друштвено оптималан рок пријаве патента; Лиценцирање иновације; Субвенције за развој новог производа, Субвенције за процес иновације; Типови патената; Критерији за издавање патената; Ауторска права; Дводјелне тарифе и вршно формирање цијена; Неједнообразно формирање цијена, Дискриминација цијена, Неједнообразан распоред цијена, Вршно формирање цијена; Сезонска цијена која максимира профит; Трошкови монопола који продаје; Услуге током два периода; Функције прихода за случајеве вертикалне и хоризонталне диференцијације; Буџетско ограничење; преференције; корисност; избор; тражња; ефекат супституције и доходовни ефекат; куповина и продаја; потрошачев и произвођачев вишак; равнотежа; понуда предузећа; понуда гране; монополи; монополско понашање; олигополи; технологија; економија благостања; јавна добра и екстерни ефекти (екстерналије); менаџерске теорије предузећа и бихејвиористичке теорије предузећа.

У наведеним главама су обрађена следећа питања:

Оптимизација и тржишна равнотежа; појам криве тражње и понуде, Паретова ефикасност, својства буџетског скупа, помјерање буџетске линије, мјерило вриједности, порези и субвенције, рационасање, претпоставке о преференцијама, криве индиферентности, савршени субститути, савршени комплементи, начелна и неутрална добра, засићење и недјелјива добра, нормалне преференције, гранична стопа супституције, реконструкција преференција, откривене преференције, слаби и јаки аксиом откривене преференције, индекси цијена, кардинална корисност, конструисање функције корисности, квазилинеарне преференције, гранична корисност и гранична стопа супституције, оптимални избор, тражња потрошача, избор пореза, нормална и инфериорна добра, доходно-потрошне и Енгелове криве, обична и Гифенова добра, цјеновно-потрошна крива и крива тражње, укупна промјена тражње, закон тражње, компензиране криве тражње, нето и бруто тражње, ограничење буџета, промјена почетних расположивих средстава, промјене цијене, тражња за недјелјивим добром, извођење корисности из тражње, израчунавање добитка и губитка, од индивидуалне до тржишне тражње, еластичност и приход, тражња са константном еластичношћу, еластичност и гранични приход, доходовна еластичност, тржишна равнотежа, инверзне криве тражње и понуде, порези и преношење плаћања пореза, губитак благостања услед пореза, Ецвортова кутија, размјена, Паретове ефикасне алокације, алгебра равнотеже, Валрасов закон, равнотежа и ефикасност, прва и друга теорема о благостању, импути и аутпути, својства технологије, гранични производ, стопа техничке супституције, максимизирање профита, економија обима на кратки и дуги рок, минимизирање трошкова, дугорочни и краткорочни трошкови, трошковне криве, понуда предузећа и гране у кратком и дугом року, равнотежа предузећа и гране у дугом и кратком року, максимизирање профита у условима слободне конкуренције и монопола, одређивање цијене према коефицијенту

еластичности, линеарна крива тражње и монопол, неефикасност монопола, монополска равнотежа, узроци настанка монопола, природни монополи, дискриминација цијена, монополистичка конкуренција, диференцијација производа, монопол на тржишту производње, монополсон, избор стратегије олигопола, количинско и цјеновно лидерство олигопола, проблем лидера и сателита, Курноова равнотежа, међусобни споразум, стратегије кажњавања, функције друштвеног благостања, агрегација преференција, максимизирање благостања, правичне алокације, завист и праведност, бесплатно коришћење јавних добара, различити нивои јавног добра, квазилинеарне преференције и јавна добра, приватна набавка јавног добра, када набавити јавно добро, максимизација продаје као менаџерска теорија предузећа, максимизација раста предузећа, максимизација менаџерске користи, Илирско предузеће у оквиру Бихејвиористичке теорије предузећа.

Сва наведена питања су обрађена тако да је претходно дефинисан појам, а затим алгебарска и графичка интерпретација, како би читаоци стечена знања у овом предмету могли успјешно примјењивати у пракси.

**- Шарчевић, М., „Контрола цијена природних монопола, “
рад упућен редакцији часописа, Зборник радова
Економског факултета у Источном Сарајеву, број 8
(децембар 2013. године)**

У раду се указује на постојање монопола у производњи одређених производ и услуга на тржишту, који су са економског становишта ефикасни, а са становишта потрошача такође, с обзиром на њихове платежне могућности. Познато је да су монополи и монополско понашање на тржишту неприхватљиви, због вишег нивоа цијена на тржишту, смањења производње и повећања незапослености. Насупрот монополском понашању природни монополи формирају цијену на нивоу просјечних трошкова и остварују просјечан профит, а све уз сагласност државе. Капацитет ових произвођача производа и услуга је ефикасан са становишта његовог кориштења пошто се на нивоу локалне заједнице не исплати инсталирати више истих капацитета због високих фиксних трошкова, тако да се цијена ових производа може формирати и на нивоу граничних трошкова. У том случају локална заједница (држава) је у обавези да овим предузећима из буџета покрије просјечну добит и укупне фиксне трошкове. Уколико пак, у буџетима нема средстава за ове намјене за природне монополе је прихватљива и просјечна цијена која поред укупних трошкова, садржи и просјечан профит. Таква цијена је са економског становишта прихватљива за произвођача, а и прилагођена је платежној моћи потрошача.

**- Шарчевић, М., „Међузависност степена коришћења
капацитета и остварене добити предузећа“,
ECONOMICS, Издавач, ОИКОС ИНСТИТУТ ДОО
БИЈЕЉИНА, Број 1 страна 5-22, Децембар 2013. године**

У раду се посебно истиче да је циљ предузећа да између осталог оствари што већи профит (добит). Добитак је мотив оног ко располаже капиталом да га уложи у ону пословну активност која ће обезбиједити задовољене потреба како власника капитала тако и запослених и државе. Добитак је и одређени показатељ да је предузеће својим реализованим приходом покрило своје објективно условљене трошкове. У случају да предузеће својим приходом не покрије трошкове, оно умјесто добитка остварује губитак, који води смањивању укупног капитала, власник губи мотив за пословање, а држава губи одређен износ пореза. Добит се може остварити ако предузеће произведе и на тржиште пласира одређени број производа и услуга одређеног квалитета и цијене који је примјерен платежној моћи купаца. Ако предузеће не произведе одређени број производа и услуга, онда их не може ни пласирати. Смањење коришћења капацитета има вишеструке последице по остварење добити. Прво се повећавају јединични трошкови у предузећу ради неискориштених фиксних трошкова, друго губи се дио тржишта због смањења производње, треће смањује се запосленост радника, четврто смањују се порези и доприноси држави. Проблем је код коришћења капацитета и методологија његовог мјерења и изражавања. Мјерење изазива низ методолошких

проблема, а неадекватно мјерење не доприноси адекватној анализи степена коришћења капацитета, односно анализи фактора који су до тога довели што умањује шансе да се капацитет боље искористи, а тиме и оствари већа добит предузећа.

- Шарчевић, М., Спремо, Т., „Теоријски основи бизнис плана“, Интернационални научни скуп, ЕКОНбиз - економија и бизнис, (зборник апстраката), Бијељина, 30-31, мај 2013. године

У раду се указује на појам и схватање бизнис плана као разраде и конкретизације (маркетиншке, тржишне, производно-технолошке, организационе, локационе и финансијске) и валоризације одређене бизнис идеје. Бизнис план је предузетнички водич за акцију, мапа за кретање предузетника у тржишном лавиринту, путоказ ка реализацији одређене бизнис идеје, али по правилу служи и за низ других корисника. Бизнис план представља инструмент који ће повезати предузетнике, дионичаре и финансијере у једну цјелину. Представља поуздану основу за предузимање акције како предузетника тако и финансијера. Извор је информација за све заинтересоване актере у послу. Њиме се указује на способност предузетника не само као оснивача и покретача одређене бизнис идеје већ и као компетентног менаџера. У раду се указује на основне врсте бизнис плана као што су: маркетинг план, производни план, финансијски план, план за банку, државу, за финансијера, изведбени план. У раду се наводи поред описа и методологија израде плана и обавеза предузетника да своју планску активност спроведе у осам фаза или корака како би одређена бизнис идеја постала оперативна, а тиме ризик сведен на минимум

- Спремо, Т., Шарчевић, М., „Савремени приступ развоју малог бизниса“, Интернационални научни скуп; ЕКОНбиз - економија и бизнис, (зборник апстраката), Бијељина, 30-31, мај 2013. године

У раду се указује на значај пословних инкубатора и кластера, који у нашим условима представљају развојну шансу, пошто су се у развијеним земљама показали као модел развоја малих и средњих предузећа. Поучени искуством развијених земаља, мала и средња предузећа би требала бити окосница развоја Републике Српске.

У раду се указује на значај малог бизниса у функцији извозне оријентације привреде Републике Српске. Посебна пажња је посвећена кластерима, као основном услову извозне конкурентности наше привреде, са посебним нагласком на функционисању кластера у дрвнопрерађивачкој индустрији Републике Српске.

- Спремо, Т., Шарчевић, М., „Развој малог бизниса: пут ка пацификацији интензивног таласа DOWNSIZING-а, привреда у транзицији“, страна 433-446; Зборник радова-Конференција: Јахорински пословни дани: Предузетништво, гастрономија и туризам, 5-9 март, 2013. године

У раду се наглашава значај малог бизниса у оживљавању привредне активности економија у стагнацији и захваћеним економском кризом. Наглашава се да су мала и средња предузећа покретачи иновација, бржег запошљавања и флексибилнија на промјене из окружења.

Нису само мала и средња предузећа, важан фактор стабилност и раста запослености, она су у функцији великих предузећа, и само са њима могу обезбиједити стабилан раст цјелокупне привреде.

У пословној пракси се проблеми често покушавају рјешавати само смањењем запослености, чиме се смањују укупни трошкови, те се мисли да су проблеми тиме ријешени. Оваква пракса само даље заоштрава проблем запослености и појачава кризу.

Проблеми се могу рјешавати само квалитетнијим радом, прилагођавањем, производње потребама потрошача и њихове платежне могућности.

Мала и средња предузећа, управо имају велику могућност прилагођавања и због чињенице да су им фиксни трошкови релативно мањи, а и настају из сазнања да нека потреба није задовољена

- Шарчевић, М., Продановић, С., „Значај образовања и мотивисања запослених у развију туристичке привреде“, страна, 355-366, Зборник радова: Конференција-развиј људских ресурса у туризму, 28-31 март 2012. године, Универзитет у Источном Сарајеву

У раду се наглашава да без квалитетног образовања нема успјешног раста и развоја привреде, па и туризма у њеном саставу. Имајући у виду да је туризам привредни сектор који се најбрже развија на глобалном нивоу, те да се потребе и укупна потрошња стално мијењају, запослени у овом сектору требају нужно пратити те промјене.

Праћење тих промјена није могуће без континуираног стицања нових знања и вјештина. Знање је подложно застаријевању као и остала техника и технологија, па је његово иновирање императив времена у коме живимо.

Полази се од става да само квалитетно образован запослени радник, посвећен свом послу, мотивисан и стимулисан, може одговорити потребама савременог пословања, а туризма посебно.

- Шарчевић, М., „Знање као кључни фактор конкурентске предности и унапређивања иновативности.“, Зборник радова економског факултета у Источном Сарајеву, број 7, страна 73-80; 2013. година

У раду се разматра повезаност научно-техничког развоја и потребне квалификационе структуре запослених радника. Сваки ниво научно –техничког развоја тражи адекватну квалификацију како би одговорио потребама потрошача, које су разноврсне и стално растуће.

Савремени ниво развоја карактерише даље преношење рада човјека на машине, које преузимају скоро све функције рада човјека, изузев његовог разума.

На савременом степену развоја, кад информациона техника и технологија преузимају значајне послове, те човјеку у процесима пословања остаје да користи свој разум и да доноси одлуке које ће тежити остварењу његових циљева.

Да би човјек пратио те промјене и њима се прилагодио, он треба да континуирано стиче нова потребна знања, пошто знања брзо застарјевају и постају у датом времену неупотребљива. Савремено пословање у центар ставља знање запослених и његову ефикасну употребу. Онај привредни субјект који посједује употребљивије знање запослених, тај има и већу конкурентску предност на тржишту, а ако су запослени још и боље стимулирани онда има и већу иновативност.

- Шарчевић, М., Спремо, Т., „Модел стратегијског маневрисања компанија у условима привредне рецесије“, рад упућен редакцији часописа, ECONOMICS, Издавач, ОИКОС ИНСТИТУТ Д.О.О. Бијељина, у Јануару 2014. Године (Потврда од редакције

да је рад од два рецензента позитивно оцијенен и треба бити објављен у наредном броју часописа)

У раду се полази од чињенице да се савремени пословни свијет налази у сталним промјенама и турбуленцијама. Истовремено се води борба у циљу сузбијања или амортизовања негативних ефеката дужничке кризе која се одражава на економију великог броја земаља пријетећи рецесијом. Рад потенцира значај доношења исправних пословних одлука у условима неповољног окружења које карактерше пад производње, запослености, инвестиција, потрошње, тј. пословне активности, и афирмише нове концепте пословне стратегије за решавање проблема негативних ефеката изазваних дужничком кризом.

У раду се на сажет начин пружа објашњење и нуди одговор о концепту ефикасног доношења одлука као прихватљив модел пословне стратегије предузећа у циљу успјешног контролисања и постепеног отклањања негативних ефеката проузрокованим рецесијом.

- Спремо, Т., Шарчевић, М., „Транзициони процеси и криза у БиХ“; рад упућен редакцији за израду монографије Криза и транзиција у земљама Западног Балкана (позитивна рецензија у октобру 2013. Године-редакција ,Технички факултет Бор, Универзитет у Београду)

У раду се истиче, да је у Босни и Херцеговини транзиција закаснила, посебно у поређењу са достигнутом степеном развоја транзиције у осталим бившим социјалистичким земљама. И поред скоро деценијског кашњења, транзиција у правцу тржишне привреде је дала видне резултате у БиХ, као и у већини земаља централне и источне Европе. Изнесен је став да БиХ настоји да свој заостатак из протеклог периода надокнади додатним напорима при чему актуелна економска криза представља озбиљну баријеру ка том циљу.

Истиче се да задње четири године, БиХ пролази кроз раздобље привредног застоја и стагнације, што је увелико последица глобалне кризе. За БиХ економију, 2013. година је година тешких економских искушења која карактеришу пад производње, запослености, извоза, потрошње па и пословне активности уопште. Изведен је доказ да је актуелна економска криза у БиХ само дјелом последица глобалне економске кризе. Наиме, БХ-а привреда се развија у веома нестабилним транзиционим околностима и у сталним искушењима која намећу промјенљиве економске претпоставке, прије свега као последица неповољног наслеђа и неизграђене тржишне и економске структуре. Бројне су развојне последице застоја у коме се БХ-а економија нашла.

Период економског раста и повећања потрошње и стандарда у постратним годинама, за који се испоставило да нису били засновани на здравим економским основама и одрживим претпоставкама, са првим таласом финансијске кризе БХ привреда почиње да стагнира, и до данас не успијева да се опорави. То указује на основне претпоставке да претходни иницијални развој БХ економије и досадашњи транзициони период нису били усаглашени са принципима одрживе и реконструисане економије. Такав правац развоја није могао бити усклађен са глобалним економским процесима, што је један од кључних услова одрживог раста и развоја економије уопште. Изнесен је став да Републику Српску, као и БиХ, карактеришу напори за превладавање кризе и заостале тржишне реформе за успостављање стабилнијих темеља економске структуре у циљу здравог и одрживог раста и развоја привреде.

У овом раду настоји се на сажет начин презентовати ниво основних макроекономских индикатора БХ-е економије у годинама свјетске економске кризе, доводећи у везу утицај кризе на даљни процес реформи и њену конкурентност. Да се прикажу и укратко анализирају сви најважнији показатељи о текућим економским кретањима, и стање у привреди Републике Српске, БиХ и земаља Западног Балкана, настојећи дефинисати основне узроке застоја у транзицији

- Спремо, Т., Шарчевић, М., Вуковић, М., „Мале фирме:

кључни извор запослености и привредног раста“, Рад презентован на Трећој научно-стручној Конференцији: Јахорински пословни дани Јахорина, 5-7, фебруар 2014. године; Предузетништво и иновативност у туризму (штампање Зборника је у току)

У раду се указује да су мале фирме у тржишној економији покретач економског развоја и важан дио сваке националне економије. Због карактера приватног власништва, предузетничког духа, флексибилности и прилагодљивости као и њиховог потенцијала да правовремено реагују на изазове и турбуленције у окружењу., Мале фирме дају посебан допринос привредном расту и већој запослености. Заступа се став да Предузетништво и мали бизнис представљају значајан и основни извор креирања нових послова и ширење нове пословне праксе дајући значајан допринос привредном расту. Ово се односи како на мале фирме у Републици Српској, тако и на оне које су лоциране било гдје у свијету., а посебно у земљама у транзицији. Мале фирме су се како у развијеним економијама, тако у Републици Српској и БиХ, показале као еластичне, иако је овај период карактерисао веома лош пословни амбијент.

У раду се посебно истиче да су предузетништво и мале фирме, често предмет стручних и емпиријских расправа, а задња дешавања су додатно потврдила ставове да се мале фирме приликом суочавања са свим негативностима лошег пословног амбијента у условима кризе брже прилагођавају промјенама у односу на већа предузећа и компаније, што даје довољно разлога да се овом феномену посвети посебна пажња са теоријског и практичног становишта

У раду се акценат ставља на значај малих фирми у економском расту развијених земаља и развоју и значају малог бизниса држава Европске уније (ЕУ) те Републике Српске и БиХ, посебно у погледу утицаја на раст запослености и новостворене вриједности у периоду економске кризе и посткризним годинама.

Успостављена је међузависност раста сектора малих фирми и новостворене вриједности сагледавањем привредног развоја и запослености како у развијеним тако и у транзицијским економијама. У раду се настоји истаћи значај ефекта анализираних економских индикатора, као резултат малих фирми у два одвојена периода (период глобалне кризе и посткризни период), и дати смјернице и препоруке креаторима економских политика о улози малих фирми на макроекономској стабилности појединих економија.

- Спремо, Т., Шарчевић, М., „Мрежни организациони модели: ризици или изазови компанија у савременом пословању“, рад је написан и преведен на енглески језик (traži se izdavač)

У раду се анализирају мрежни модели, као форма мрежне организације новијег доба у функцији ефикасности организационог реструктурирања компанија. Разматра се њихово понашање на промјене из пословног окружења које постају све брже, турбулентније и непредвидивије. Проучава се структура, одређене предности у односу на традиционалне форме и даје се приказ оправданости таквих организација. Посебно су разматрани потенцијални узроци грешака и могући неуспјех модела мрежног организовања, у функцији пословног ризика. Покушавају се истаћи проблеми који се могу појавити при настајању мрежног облика организације и тако умањити оперативне способности тог модела организације.

Настоји се указати на одређене пропусте, наизглед логичне одлуке менаџмента компанија у циљу ширења пословне активности или редизајнирање постојећег модела кроз који организационе форме временом губе своју виталност што доводи до потпуног пада ефикасности умјесто побољшања перформанси.

Циљ рада је да се на сажет начин пружи објашњења о могућим предностима и недостацима мрежних модела организације, која могу бити коришћена у процесу реструктурирања компанија, као приоритетан корак на путу ефикаснијег начина опоравка компанија у Републици Српској и БиХ у цјелини.

Спремо Т, Шарчевић, М

”

: **ИНОВАТИВНОСТ И ЗНАЧАЈ МАЛИХ ФИРМИ У САВРЕМЕНИМ ПРИВРЕДАМА“**

Наслов рада на енглеском језику:

INNOVATION AND IMPORTANCE OF THE SMALL FIRMS IN THE MODERN ECONOMIES

Апстракт на српском језику
(максимално 200 ријечи):

Утицај иновација на привредну активност, економски раст, а посебно на запошљавање је предмет расправе научних кругова дужи временски период. Велика незапосленост и ниска стопа привредног раста као последице привредног застоја и стагнације током последњих година, а посебно данас представљају неке од главних изазова највећег броја земаља.

Временом је постало јасно да не постоји одређена величина фирме која је посебно погодна за иновацију и економски просперитет. Наиме, и велике и мале фирме имају значајне и често комплементарне улоге у широко дефинисаном процесу иновација и економског развоја. Имајући то у виду, у овом раду се покушава приказати специфичан допринос малих фирми (МСП) према иновативности, презентовати упоредне показатеље са великим предузећима и сагледати улога и њихов значај, посебно у погледу утицаја на раст запослености и додате вриједности у земљама Европске уније (ЕУ) те Републике Српске и БиХ у периоду економске кризе и посткризним годинама.

Циљ рада је указати на неке кључне позитивне и негативне факторе довођењем у везу раста запослености и додате вриједности МСП у односу на велика предузећа са фокусом на Републику Српску и ЕУ дајући смјернице и препоруке креаторима економских политика о улози МСП на јачању макроекономске стабилности и развоју економије.

Апстракт на енглеском језику:
(максимално 200 ријечи):

The impact of innovation on economic activity, economic growth, especially in employment is the subject of debate in scientific circles longer period of time. High unemployment and low rates of economic growth as a result of economic slowdowns and stagnation in recent years, especially today represent some of the main challenges for the greatest number of countries.

Over time it became clear that there is a not certain size of company which is especially suited for innovation and economic prosperity. In fact, both large and small companies have significant and often complementary roles in the broadly defined innovation process and economic development.

Bearing this in mind, this paper attempts to show the specific contribution of small firms (CMEs) towards innovation, would present comparative indicators with large companies and examine the role and their importance, especially in terms of impact on employment growth and added value in the European Union (EU) and the Republic of Srpska and B&H in the period of economic crisis and post-crisis years.

The aim of this paper is to point out some key positive and negative factors being associated in employment growth and value added of SMEs in relationships to large enterprises with a focus on the Republic of Srpska and EU by providing guidance recommendations to economic policy makers on the role of SMEs in strengthening macroeconomic stability and developing of economy.

Кључне ријечи на српском језику
(максимално 10):

мале фирме, иновације, запосленост, новостворена вриједност, МСП,

Кључне ријечи на енглеском језику
(максимално 10):

small business , innovation , employment , value added , MSP

Рад упућен на

**III Интернационални научни скуп
ЕКОНБИЗ 2014**

Економија и бизнис у организацији, Универзитет у Источном Сарајеву О.Ј. Факултет за пословну економију у Бијељини који ће се одржати крајем маја 2014.

**- Књиге:, Шарчевић, М., „Основи пословне економије“;
Издавач, Универзитет у Источном Сарајеву О.Ј.,
Економски факултет, ЦИД -Пале, 2014. године**

Књига под насловом „Основи пословне економије“, написана је на 396 станица, формата А5 и подијељена је на увод и два радна дијела. Радни дијелови текста складно су распоређени у десет посебних глава.

У уводу текста аутор указује на специфичности предузећа као организационог система иманентног условима тржишне привреде. Овдје се разматрају основни облици привредних субјеката чије пословање се обавља капиталом у приватном, државном или мјешовитом власништву.

Први дио књиге аутор је обрадио под насловом Институционални односи предузећа и окружења и подијелио га на три главе. У првој глави аутор разматра улогу предузећа као правног облика организовања привредног пословања, указујући на различите начине конституисања овог организационог система заснованог на капитал односима. Друга глава посвећена је разматрању својине капитала као основе управљања предузећем и расподјели финалног резултата његовог пословања. Овај дио књиге завршава се трећом главом у којој се указује на амбијент у коме предузеће обавља своје пословање.

Други дио књиге носи наслов Економска основа пословања предузећа, а подијељен је на преосталих седам глава. Овај сегмент започиње разматрањем проблематике ангажовања капитала у пословању предузећа, разликујући облике његовог изражавања као натуралне и финансијске, али и са аспекта времена репродуковања, односно основног и обртног капитала.

Као други облик улагања капитала у пословање предузећа, разматра трошење елемената производње, које се исказује у натуралним и финансијским видовима. У том смислу, аутор указује на специфичности трошења сваког од три елемента производње, као и на њихове улоге у стварању новог производа.

Посебна глава књиге је посвећена разматрању процеса репродукције који се одвија у предузећу као пословном систему и заснива се на мијењању облика вриједности кроз његове поједине фазе.

Један сегмент другог дијела усмјерен је на третман понашања трошкова у функцији динамике обима производње, односно степена кориштења производног капацитета. Тиме је заокружено разматрање подсистема улаза економског система предузећа, који обухвата оба облика улагања капитала –

ангажовање и трошење.

Као излазни елемент организационог система предузећа, аутор разматра појавне облике резултата пословања, као што су физички обим производње, укупни приход и профит.

У наставку овог дијела аутор обрађује економске принципе пословања предузећа, који се заснивају на захтјеву да се оствари што већи резултат, уз што мања улагања капитала, да би се у наставку пажња усмјерила на изражавање и мјерење квалитета економије, односно успјешности пословања предузећа. Тако се, разматрањем показатеља квалитета економије завршава ова књига посвећена изучавању основа пословне економије. На крају је списак коришћене литературе.

**- Шарчевић, М., „Менаџмент људских ресурса“;
Издавач Универзитет у Источном Сарајеву О.Ј.,
Економски факултет, ЦИД -Пале, 2013. Године**

Књига под насловом „Менаџмент људских ресурса“ написана је на 413– страница, формата А5 и подјелена је на Увод и четири радна дијела.

У *уводном* тексту, аутор је указао на настанак и развој учења о менаџменту људских ресурса, а затим на најаву новог приступа овом сегменту менаџмента као савременог метода управљања организационим системима уопште, а посебно предузећима као пословним субјектима. Овде аутор разматра проблематику одређивања задатака и радног мјеста, као и тражењем одговора на трендове тржишта рада.

Први дио књиге носи наслов, основни фактори развоја менаџмента људских ресурса, и подијелен је на шест посебних, складно повезаних сегмената. Овде је обрађена условљеност појаве нових квалификација развојем техничког прогреса, а затим људским ресурсима као фактором конкурентске предности пословних субјеката.

У наставку се обрађује област планирања људских ресурса фокусирајући се на дизајнирање послова и радних мјеста, да би се посветио процјени успјешности кадрова, обрађујући методе процјене и праћење индивидуалних резултата рада.

Последњи сегмент овог дијела је посвећен формирању радних тимова као и на координирање људских ресурса.

Други дио књиге носи назив, ангажовање потребних кадрова, и подијелен је у пет концепцијски повезаних цјелина. Аутор своје разматрање започиње предвиђањем потреба, а затим пажњу усмјерава на регрутовање и селекцију пријављених кандидата за запослење, да би у наставку третирао проблематику обуке запослених и методе њиховог мотивисања.

Трећи дио књиге носи наслов, систем награђивања запослених, и обухвата четири међусобно усклађена поглавља. Аутор се бави питањима награђивања у функцији успјешног управљања људским ресурсима, указујући на индивидуална рјешења и методе одређивања цијене рада, као и на одређене бенефиције послодаваца запосленим. У наставку су обрађена питања оцјењивања радног учинка, као и актуелни трендови у награђивању запослених.

Овај дио се завршава разматрањем улоге менаџмента тоталног квалитета (TQM) у систему награђивања.

У *четвртој дијелу* који носи наслов, институционална подршка менаџменту људских ресурса, аутор обрађује проблематику која нужно прати управљање кадровима. Ту су обрађена учења на која се наслања менаџмент људских ресурса, или га подржавају одговарајућим институционалним рјешењима. У овом дијелу посебну пажњу посвећује организационој култури и клими, као и организационом понашању.

Схватајући менаџмент људских ресурса у ширем контексту, аутор посвећује пажњу и разматрању неопходности обезбеђења једнаких могућности у запошљавању, за све, без дискриминације мањинских група.

Као подршку менаџменту људских ресурса аутор обухвата и аспект радне дисциплине, као и одговарајућа правила којима се та област регулише. У том контексту аутор је обухватио и

проблематику заштите на раду са пратећим мјерама и законодавством којима се ова област регулише. У оквиру ове подршке, аутор је обухватио и улогу синдикалне заштите права запослених, указујући на развој синдикалног покрета у свијету, и организовање синдиката у Републици Српској
Књига садржи и примјере из праксе, као и значајну литературу из ове области.

Књига ,Шарчевић,М:“Економски принципи и квалитет економије у предузећу-Теорија и примјена“,Универзитет у Источном Сарајеву О.Ј.Економски факултет –Пале,2014.(књига је рецензирана и припремљена за штампу)

III ЗАКЉУЧНО МИШЉЕЊЕ

На основу релевантних докумената приложених уз пријаву, Комисија констатује да је кандидат у настави провео један изборни период у звању ванредног професора, од 14.7.2005. године, до 14.7.2011. године, и реизбору у исто звање у периоду од 27.6.2012. године, до данас

Након реизбора у звање ванредног професора, написао је двије књиге и осам научно истраживачких радова који су презентовани на међународним и домаћим конференцијама и предати или објављени у домаћим часописима. Објављени радови по свом садржају и резултатима представљају допринос науци, а првенствено ужој научној области теоријске економије и пословном управљању. **Реализовано менторство два кандидата II циклуса студија на Универзитету у Источном Сарајеву О.Ј. Економски факултет-Пале 2014. (документација је у студентској служби Факултета)**

Кандидат је био два пута предсједник и пет пута члан Комисије за одбрану докторске дисертације, два пута предсједник и пет пута члан Комисије за одбрану магистарског рада, 160 пута је био ментор за израду дипломских радова
Тренутно припрема два кандидата за пријаву докторске дисертације, и осам кандидата за пријаву мастер радова.

Кандидат је изводио наставу на првом и другом циклусу студија Економског факултета у Источном Сарајеву и Филозофског факултета у Источном Сарајеву. **Теорија предузећа, Микроекономија, Основи економије, Организацију и организационо понашање и Менаџмент људских ресурса.**

Кандидат је успоставио сарадњу са другим Универзитетима, у Бањој Луци и Београду, учешћем у комисијама за одбрану докторских и магистарских радова, Комисијама за избор наставника и сарадника и рецензију уџбеника.

Кандидат је носилац више награда и признања, а између осталог Златне повеље Економског факултета, и Ордена рада са сребрним вијенцем.

Кандидат је показао да посједује изузетну способност за научни и наставни рад, преко 38 година ради у настави на универзитету, као и богато искуство за тимски рад при рјешавању практичних и наставних проблема, и реализацији резултата примјењених истраживања.

У анкетама студената је често оцјењиван високим оцјенама.

Кандидат посједује и практична искуства у руковођењу, 15 година је провео на мјесту директора Републичког завода за цијене.

Обављао је значајне друштвене функције, био је први студент проректор Универзитета у Сарајеву, предсједник Савјета Економског факултета у Источном Сарајеву, био је продекан за наставу, а тренутно је шеф катедре за Пословну економију и менаџмент Економског факултета у Источном Сарајеву.

На основу увида у комплетну документацију, праћења наставног, научноистраживачког и стручног рада кандидата, те на основу члана 77 Закона о високом образовању Републике Српске, (Службени гласник Републике Српске број 73/10) и члана 38. Правилника о поступку и условима избора академског особља у наставна звања, (Универзитет у Источном Сарајеву, од 18. априла, 2012.) те узимајући у обзир и број и квалитет објављених и припремљених радова, богато наставно искуство, те укупне научноистраживачке активности кандидата, Комисија сматра да кандидат проф. др Марко Шарчевић испуњава све научне, стручне и моралне квалитете, за избор у звање редовног професора за ужу научну област Теоријска економија, како је у конкурсу и тражено.

Руводећи се одредбама Закона о високом образовању Републике Српске, и Правилника о поступку и условима избора академског особља, Комисија са посебним задовољством, предлаже Научно-наставном вијећу Економског факултета Источно Сарајево – Пале и Сенату Универзитета у Источном Сарајеву да се, по основу расписаног конкурса, др Марко Шарчевић, ванредни професор, изабере у звање редовног професора за ужу научну област Теоријска економија на Универзитету у Источном Сарајеву О.Ј. Економски факултет -Пале

Пале, мај 2014. године

ЧЛАНОВИ КОМИСИЈЕ:

1. _____

Проф др Гордана Кокеза, редовни професор Технолошко-металурушког факултета Универзитета у Београду, УНО Економија и индустријски менаџмент, Предсједник Комисије

2. _____

Проф. др. Шефкија Берберовић, професор емеритус, Економски факултет, Универзитет у Бањалуци, ужа научна област Теоријска економија, члан Комисије

3. _____

Проф др Раде Иванковић, редовни професор, Универзитет у Источном Сарајеву, О.Ј. Факултет за производњу и менаџмент - Требиње, УНО Маркетинг члан Комисије